

7. Концепція сталого розвитку та ESG в українському регуляторному полі. Sayenko Kharenko. 2025. URL: <https://sk.ua/uk/koncepcija-stalogo-rozvitku-ta-esg-v-ukrainskomu-reguljatornomu-poli/>

8. М. Олійник. Світові принципи ESG вже в Україні: що це означає для бізнесу. Interfax-Україна. 2024. URL: <https://interfax.com.ua/news/blog/1027682.html>

9. О.І. Тевончук, Д.К. Тімов. Стандартизація розкриття інформації зі сталого розвитку – підхід фонду IFRS. URL: <http://dees.iei.od.ua/index.php/journal/article/view/357/344>

УДК 336.1

Назукова Наталія Миколаївна,
к.е.н., ст. н.с. відділу публічних фінансів,
ДУ «Інститут економіки та прогнозування НАН України»,
м. Київ, Україна

ТРАНСФОРМАЦІЯ ПОКАЗНИКІВ ЦІЛІ СТАЛОГО РОЗВИТКУ "ЯКІСНА ОСВІТА" В УМОВАХ ГЛОБАЛЬНИХ ШОКІВ

Слідом за десятиліттям зниженого потенціалу економічного зростання протягом 2011-2021 рр. [1, с. 57-84], викликаного світовою фінансово-економічною кризою, світова економіка зазнала нових потрясінь, які спричинила пандемія коронавірусної хвороби та війна, розв'язана РФ проти України. Крім того, у світі активно розробляються можливі інструменти запобігання і реагування на майбутні можливі і вірогідні геополітичні, енергетичні, кліматичні, діджиталізаційні шоки.

Бюджетною відповіддю на ці шоки має стати забезпечення стійкості системи публічних фінансів, зокрема у контексті фінансування найбільш вразливих до цих шоків соціальних функцій – таких як освіта. Важливо при цьому наголосити, що в умовах глобальних шоків окремі країни будуть орієнтуватися на свої національні пріоритети, ставлячи на перший план ті сфери, які є для них найважливішими. Так, у 2024 р. найбільш вагомим ризиком визначено геополітичну напруженість, а головним завданням – забезпечення національної безпеки. При цьому якщо деякі країни визначають забезпечення національної безпеки драйвером для розвитку промисловості (наприклад, США [2, с. 128]), то інші – навпаки, вважають необхідним переорієнтувати розвиток промисловості на досягнення кліматичних та освітніх цілей (зокрема, Велика Британія, Італія, Туреччина) [3, с. 52].

Глобальні шоки становлять загрозу для досягнення країнами Цілей сталого розвитку до 2030 р. (ЦСР), зокрема цілі 4 «Якісна освіта». Цілі сталого розвитку, як система універсальних показників, характеризується певними слабкими сторонами:

— добровільність виконання зобов'язань ЦСР;

— методологія ООН оцінки ЦСР (у добровільних національних звітах багато країн, поєднуючи статистичні дані та показники, намагаються продемонструвати прогрес у виконанні міжнародних зобов'язань; при цьому більш детальний аналіз немонетарних і монетарних показників у часто свідчить про їх невиконання; замість чітких звітів про досягнення цілей наводиться інформація про «охоплення» цілей, що не означає їх виконання);

— статус і зміст ЦСР (всі 17 ЦСР мають однакову важливість/статус, що є наслідком політичного консенсусу між країнами та міжнародними організаціями, однак не враховано, що окремі ЦСР є похідними або причинними відносно інших цілей, або навіть контрверсійними);

— локалізація ЦСР (жодна з ЦСР не є географічно конкретною; на національному рівні країни, дотримуючись підходу ООН, формують свої національні програми за секторально-ресурсним принципом, що дає їм змогу демонструвати реалізацію ЦСР, не змінюючи при цьому політики, що підриває основи сталого розвитку).

В умовах глобальних шоків ці недоліки стають ще більш відчутними. Науковцями сформовано пропозиції як щодо необхідності суттєвого перегляду ЦСР 4 «Якісна освіта» в умовах глобальних шоків [4, 5], так і щодо зміни підходів до реалізації окремих завдань в межах цілі [6]. У контексті освіти під час шоків найбільш дискусійними завданнями у межах ЦСР 4 «Якісна освіта» є такі (адаптовано згідно офіційного переліку ЦСР ООН):

— ЦСР 4.1 – доступність якісної шкільної освіти для всіх дітей та підлітків (пандемія COVID-19 та інші кризи поглибили розриви у навчанні, що ускладнює досягнення «якісної освіти для всіх»; поточне визначення «якісної освіти» недостатньо адаптоване до умов навчання в надзвичайних ситуаціях, таких як дистанційна освіта або змішане навчання в умовах обмежених ресурсів; заклики до перегляду цієї цілі зосереджуються на інтеграції моделей навчання в умовах надзвичайних ситуацій, цифрового доступу та освітньої політики, спрямованої на подолання криз);

— ЦСР 4.3 – доступність технічної, професійної та вищої освіти (перехід до онлайн-навчання під час криз виявив глибокий цифровий розрив, що зробило професійно-технічну та вищу освіту недоступною для маргіналізованих спільнот; деякі дослідники стверджують, що ЦСР 4.3 повинна чітко включати положення про доступність цифрової освіти та освітню політику, стійку до криз, щоб зробити її більш реалістичною в надзвичайних ситуаціях);

— ЦСР 4.5 – усунення нерівності в освіті (шоки непропорційно впливають на вразливих студентів, що призводить до збільшення кількості випадків припинення навчання, посилення гендерної нерівності та поглиблення освітньої нерівності; критики вважають, що ця ціль має включати сильніші положення щодо політики освіти в надзвичайних ситуаціях, заходів соціального захисту та підтримки психічного здоров'я, щоб забезпечити справжню рівність у навчанні);

— ЦСР 4.7 – освіта для сталого розвитку та глобального громадянства (у кризові періоди пріоритети освіти зміщуються на базову грамотність, рахунок і навички виживання, часто відсуваючи на другий план освіту зі сталого розвитку;

ЦСР 4.7 слід переформулювати, щоб забезпечити баланс між екстремним навчанням та довгостроковою освітою зі сталого розвитку, гарантувавши, що глобальні кризи не витіснятимуть сталий розвиток із порядку денного освіти).

Отже, можна зробити висновок щодо своєчасності завдання трансформації показників ЦСР «Якісна освіта», обумовленої глобальними шоками. Сьогодні дискусії точаться навколо того, чи слід суттєво змінювати ціль «Якісна освіта», включивши до неї завдання, специфічні для кризових ситуацій, чи тільки посилити їх реалізацію через більш ефективні стратегії впровадження.

Список використаних джерел:

1. Kose, M. A., & Ohnsorge, F. (Eds.). (2024). *Falling long-term growth prospects: trends, expectations, and policies*. World Bank Publications.
2. Mariana Mazzucato. (2025, February, 25). *The Broken Economic Order*. Foreign Affairs. URL: <https://www.foreignaffairs.com/south-africa/broken-economic-order-mariana-mazzucato>.
3. WEF (2024), *Global Risks Report 2024*. URL: <https://www.weforum.org/publications/series/global-risks-report/>
4. Durrani, Naureen & Qanay, Gulmira & Mir, Ghazala & Helmer, Janet & Polat, Filiz & Karimova, Nazerke & Temirbekova, Assel. (2023). *Achieving SDG 4, Equitable Quality Education after COVID-19: Global Evidence and a Case Study of Kazakhstan*. Sustainability. 15. 14725. 10.3390/su152014725.
5. Inter-agency Network for Education in Emergencies (INEE). (2019). *Achieving SDG4 for Children and Youth Affected by Crisis*. New York, NY. www.inee.org.
6. Chabbott C, Sinclair M. *SDG 4 and the COVID-19 emergency: Textbooks, tutoring, and teachers*. Prospects (Paris). 2020;49(1-2):51-57. doi: 10.1007/s11125-020-09485-y.

УДК 339.9

Небильцова Оксана Володимирівна,

*к.е.н., професор, професор кафедри міжнародного обліку і аудиту,
Київський національний економічний університет імені Вадима Гетьмана,
м. Київ, Україна*

КОНВЕРГЕНЦІЯ ЗАКОНОДАВСТВА ЄС ТА УКРАЇНИ ЩОДО ЗВІТНОСТІ ЗІ СТАЛОГО РОЗВИТКУ ВЕЛИКИХ ГРУП

Поточний етап характеризується динамічними процесами у сфері правотворчої діяльності, спрямований на удосконалення законодавства України у сферах бухгалтерського обліку та аудиту у контексті необхідності адаптації законодавства України з асquis ЄС. Так, зокрема, у лютому 2025 р. Міністерством фінансів України був винесений на громадське обговорення проєкт Закону України «Про внесення змін до Закону України «Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні» щодо запровадження звітності із сталого розвитку» (далі – проєкт Закону України) [1].